

Ο ΚΑΠΕΤΑΝ ΚΑΛΟΓΕΡΟΣ

(ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ)

ΠΤΑΝ Κυριακή, μέρα μαγιάτικη, μὲ γλυκὸν ἥλιον καὶ παταγάλαζόν καὶ ἔχστερο οὐρανό, κι' ἀν σὲ καμμιὰν ἀνρη ἀνάθελλε, ψηλὰ πὸ τές κορφὲς τῶν βουνῶν, κανένα συννεζάνι ασπρο-ἀσπρο, σᾶχιόνι καὶ ἔχαντιο-ἔχαντιο, σᾶ ρακρύσκλωνο ροῦντο μαλλί, οὐ σὲ σκορπισμένα φτερὰ κύνου, ψιλὸς ἀγεράκι τὸ μάκευε μὲ τὸ φύσημά του τὸ μαλακὸν καὶ τ' ἄπλονε-τ' ἄπλονε στὸν δέλτα πλατο οὐράνιο κάμπο, ὅσο ποῦ τὸ ἀφάνιζε, καὶ δὲ φαίνονταν τίποτε ἀπ' αὐτό,

Τὸ Σούλι, ποῦ δὲν τὸ γνώριζε τότες ἀκόμα ἡ Ἰστορία, καὶ τ' ὄνομά του δὲν εἶχε γείνει κοσμοῦ χαρουσμένο, οὔτε ὁ Ἀλῆ-Πασιάς εἶχε βρῆ ἀπὸ τὴν θεοκατάρατη κοιλιὰ τῆς Χάρκως, τὸ Σούλι τὸ λεβεντόγχωρο ἀγορογούσσε ὅλο ἀπὸ τὰ ντουφένια κι' ἀπὸ τ' ἀργανά, γιατὶ ὅλη ἡ λεβεντιά, ἀντρίκια καὶ γυναίκια, γόρευε στὸ μεσογάροις ντυμένη στὴν φουστανέλλα τὴν γιονάτη καὶ στὰ πασκαλιάτικα καὶ πνιμμένη στ' ἀσματα, στ' ἀσήμια, καὶ στὰ φλωρίτα.

Γείνονταν γάμος.

Γείνονταν γάμος καὶ παντρεύονταν ὁ Σπύρος, ἔνα πὸ τὰ πλειό λεβέντικα καπετανόπουλα τοῦ Σουλιοῦ, λιονταρόπουλο δέκα ὅγιτρα γρονῶν, πρωτόπαιδο τοῦ σπιτιοῦ, καὶ πρώτο στὸ ντουφένι, στὸ λιθάρι, στὲς τρεῖς, στὴν ὄψορφιά, στὸ τραγούδι, στὸ γορὸ καὶ στὸ περβάτημα, ποῦ εἶχε σαράντα βλάμηδες στὸ βαγγέλιο, κι' ἔκοθε τὸ μολύβι στὸν ἀγέρα μὲ τὸ γιαταγάνι. Παντρεύονταν ὁ γιλιοζηλεμένος Σπύρος ἀπὸ τὸ Σούλι, κι' ἔπαιρνε τὴν νεραϊδόκορμη, φτεροπόδαρη καὶ πεντάμορφη Χάιδω ἀπὸ τὴν Κιάσα, ποῦ δὲν τὴν ἔπειρνούσε καμμιὰ τσιούπρα σὲ ὅλα τὰ Σούλια καὶ τὰ Ηαρασούλια σὲ

τίποτε. Δὲν εἶχε μείνει ἄγθρωπος, ποῦ, ἀκούοντας τ' ἀρραβωνίσια τοῦ Σπύρου καὶ τῆς Χάιδως, νὰ μὴν πῇ μέσα πὸ τὴν καρδιά του «Χαρὰ στὸ ταιριασμένο τ' ἀντρόγυνο!» Οἱ ἀητὸς ἔπαιρνε περιστέρα καὶ ἡ περιστέρα ἀητό. Τέτοια νύφη μόνον ἡ Κιάφα μποροῦσε νὰ δώκῃ στὸ Σούλι, καὶ τέτοιο γαμπρὸ μόνο τὸ Σούλι μποροῦσε νὰ δώκῃ στὴν Κιάφα.

Ξεκίνησε τὸ φλάμπουρο μὲ τὸν "Αϊ-Γιώργη στὴ μέση καὶ μὲ τὸν σταυρὸ στὴν κορφή, ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ γαμπροῦ, στὰ γέρια τοῦ νιώτερου βλάμη, καὶ στὸ ξεκίνημά του ἔπεσαν ἐκατὸ ντουφεκιές μονομιᾶς. Λύθηκε στὴ στιγμὴ ὁ χορὸς τοῦ μεσογωριοῦ, κι' ἔτρεξαν οἱ χορευτάδες πίσω ἀπὸ τὸ φλάμπουρο ντουφεκοβόλωντας καὶ τραγουδῶντας. Ως δέκα δραστιέρες πίσω ἀπὸ τὸ φλάμπουρο ἔρχονταν οἱ νιώτεροι εἴτε ἄντρες, εἴτε γυναῖκες, τραγουδῶντας τραγούδια τοῦ γάμου, δῆλοι πεζοὶ κι' ἀρματωμένοι. Στὴ μέση ἦταν ὁ χρυσοντυμένος γαμπρός, καθάλλα σ' ὥμορφο καὶ γυποκάποιο βουνίσιο ἄλογο, περικυκλωμένος ἀπὸ τέσσερας γυφάδες, ποὺ τοῦ τραγουδοῦσαν τὰ γαμπριάτικα τραγούδια, γλυκά-γλυκά, σᾶν ἄγγελοι οὐρανοκαταΐθατοι, καὶ παραπίσω ἔρχονταν οἱ γεροντότεροι δῆλοι ἀρματωμένοι, καὶ δῆλοι καθάλλα σὲ βουνίσια μουλάρια, ἢ κι' ἄλογα, ποὺ περβάτοῦσαν στὰ πετρωτὰ μονοπάτια, σᾶν νὰ ἦταν ἀγριόγιδα.

"Ήταν ἐκεῖ δῆλοι οἱ καπιταναραῖοι τοῦ Σουλιοῦ: Κουτσονίκας, Μπότσιαρης, Μαλάμος, Μάρας, Τζαβέλλας, Δράκος, Ζέρβας, καὶ λοιποί. Αλλὰ τὸ ψίκι ἦταν στὴ διάτα τοῦ Τζαβέλλα.

Σὲ μιὰ ὥρα μέσα τὸ ψίκι ἦταν μπροστὰ στὴν Κιάφα. "Ολη ἡ Κιάφα ἦταν στὸ ποδάρι, περήφανη γιὰ τὴ νύφη ποὺ ἔδινε καὶ τρισπερήφανη γιὰ τὸ γαμπρό, ποὺ ἔκανε. Τὰ ντουφέκια τοῦ Σουλιοῦ καὶ τῆς Κιάφας βροντοῦσαν ἀπ' ἔδω κι' ἀπ' ἔκει ἀδερφωμένα, σᾶν πῶς βροντοῦσαν ἀδερφωμένα στοὺς πολέμους μέσα στὰ ριζοδούνια καὶ τέσσερας τῆς Λάκκας, τῆς Παραμυθιάς καὶ τῆς Λάμαρης, τὴ στιγμὴ ὅμως, ποὺ θάσμιγαν τὰ δύο συμπεθεριὰ ὅξω ἀπὸ τὸ χωρὶὸ γιὰ νὰ πιάσουν γέρι, ἔνα μεγάλο φείδι διάθηκε ἀνάμεσα τους, τρέχοντας ἀπὸ τὸ δύσμα κατὰ ἥλιου, σιουρίζοντας, σᾶν πιστίκος. «Φείδι, φείδι!» ἀκούστηκε νὰ λέγει, κι' δέσοι παράνυκαν

μπροστά, πὸ τὴ μὲν μερὶα κι' ἀπὸ τὴν ἄλλη τῶν συμπεθεριῶν τὸ ντουφέκισαν, ἄλλὰ κανένα μολύβι δὲν τῷπιασε. Μπήκε μέσα σ' ἔναν παληγότοιχο κι' ἔγεινεν ἄφαντο. Ἀλλωνῶν τὰ μοῦτρα κατσούφιασαν, γιατὶ τὸ φείδι δέλει μεγάλο κακό, σταν κάθη τὸν δρόμο. Στὴ στιγμὴ ἐπαψαν τὰ ντουφέκια, καὶ μικρὰ μεγάλη λύπη ζωγραφίστηκε σ' ὅλωνῶν τὸ πρόσωπο.

— Φτοῦ! καταραμένο πρᾶμμα! εἰπ' ὁ Μπότσιαρης καὶ σταυροκοπήθηκε τρεῖς φορές, καὶ γυρίζοντας τὸ κεφάλι του ὀπίσω, εἶπε στὸ Ζέρβα:

— Τί λέσεις ἐσὺ βλάμη;

— Τί νὰ εἴπω; τοῦ ἀπολογήθηκε ὁ Ζέρβας ξέναρδα. Δὲν τὸ ξέρεις ἐσὺ τάχα τὶ δέλει τὸ φείδι, σταν σοῦ κάθει τὸ δρόμο;

— Σκοτωμό; "Ε; ξαναρώθησε ὁ Μπότσαρης κρύα-κρύα.

— Μικρὰ φορὰ καὶ δυὸς τὸ γευτήκαμαν αὐτὸ τὸ σημάδι; Τοῦ ξανάειπε ὁ Ζέρβας

— "Ετσι εἶναι, βλάμη, ματάειπε ὁ Μπότσαρης καὶ ματάκανε τὸ σταυρό του.

'Ο Δράκος, ποῦ ἄκουσε τὴν κουβέντα τῶν δύο βλάμηδων, χτύπησε τὸ μουλάρι καὶ τοὺς ζύγωσε.

— Σκιάζομαι, ὡρὲ ἀδέρφια, τοὺς εἶπε, μὴ βροῦμε τὸ Σούλι: καρένο στὸ γύρισμα. Συναγρήκαμαν ὅλοι ἐδῶ, κι' ἀφήκαμαν τὰ σπίτια μας ἔρημα. Δὲν εἶνε καθόλου παράξενο νὰ τὸ ἀπείκασαν οἱ Τσιάμιδες καὶ ναζήθουν νὰ πατήσουν τὸ γωριό

— "Αἴντε, καύμενε ἀξάδερφε, τοῦ εἶπε ὁ Μάρας, ποῦ ἥταν μπροστὰ πὸ τοὺς δύο βλάμηδες, κι' ἡ γυναικές μας, ποῦ εἶνε τες ἐκεῖ, θὰ βριοῦν νὰ τοὺς δεχτοῦν μὲ τὰ γέρια σταυρωμένα; "Αν μπορέσουν καὶ μποῦν οἱ Τσιάμιδες στὸ Σούλι, ὅπως λέσεις ἐσὺ νὰ τοὺς πάρῃ ὁ διάβολος τὸν πατέρα ἀν δὲ θελήσουν νὰ τες ὅλεσ! Τὸ φείδι δὲ δείγνει γιὰ μᾶς, δείγνει γιὰ τοὺς συμπεθέρους, γιατὶ πρὸς τὸ μέρος τους πάει καὶ τρύπωσε.

Εἶχαν τελειώσει αὐτὲς ἡ κουβέντες, σταν ὅλο τὸ φέκι βρέθηκε στὸ μεσογάρι τῆς Κιάφας. Ἀπὸ λίγο-λίγο εἶχε ξεχαστῇ τὸ φείδι καὶ τα τραγούδια καὶ τὰ ντουφέκια πάγαιναν ὄργιό. Ζυγόνοντας τὸ φλάμπουρο στὸ σπίτι τῆς γύρης ὁ γαμπρὸς ἄρχισε νὰ προσκυνᾷ ταπεινὰ-ταπεινά, ψηλά 'πὸ τ' ἄλογό του, ἔχοντας τὰ μάτια καταίθασμένα κι' σταν μπήκε στὸν

αὐλόγυρο τῶν πεθερικῶν ἔξεπέζεψε ὄμορφα-ὄμορφα. Στὴ στιγμὴ δύος βλάχηδες μπήκαν ὁ ἔνας ἀπὸ τὰ δεξιά, καὶ ὁ ἄλλος ἀπὸ τὰ ζερβία, καὶ τὸν πῆγαν στὴ θύρα τοῦ σπιτιοῦ, ὃπου στέκονταν παραμπροστὰ ὁ πεθερὸς καὶ παραπίσω ἡ πεθερά, καὶ ἀροῦ τοὺς προσκύνησε τρεῖς φορὲς καὶ τοὺς δύο στὴν ἀράδα, καὶ τοὺς φίλησε τὸ γέρον, τὸν φίλησαν καὶ ἐκεῖνοι, στὰ μάτια, καὶ τὸν ἔμπασαν σὲ γωριστὸ δωμάτιο, μὲ ὅλους τοὺς βλάχηδες του καὶ τὸ φλαμπουριάρη, γιὰν νὰ φάν γώρια ἀπὸ τὸ ἄλλο τὸ ψίκι αὐγὰ τηγανισμένα, ἀπὸ τὰ γέρρια τῆς πεθερᾶς.

Δυὸς ὥρες βάσταξε τὸ φαγοπότι στὸ συμπεθερικό, καὶ ἀροῦ τραγουδησαν καὶ γέρεψαν μὲ τὸ παραπάνω, ὁ Τζαβέλλας, ὡς ἀρχηγὸς τοῦ ψικιοῦ, φώναξε τὸν πατέρα τῆς νύφης καὶ τοῦ εἴπε:

— Σ' εὐχαριστοῦμε πολύ, κύρι Συμπεθερέ, γιὰ τὰ καλὰ φαγητά σου, καὶ τὰ καλὰ πιστά σου, ἀλλὰ τέτοια εἴγκαμαν καὶ στὰ σπίτια μας, καὶ ὁ ἐργομός μας δὲν εἶναι ἄλλο, παρὰ νὰ μάς δώσῃς τὸν ἄνθρωπό μας καὶ νὰ φύγωμεν!

— Μετὰ γαράξ σας, συμπεθερέ, ἀπολογήθηκεν ὁ πατέρας τῆς νύφης, ἔτοιμη εἶναι ἡ νύφη.

Σ' αὐτὰ τὰ λόγια, ὅλοι σήκωσαν τὰς πλόσκες καὶ ἐπικαν στὴν ὑγεὶα τοῦ συμπεθεροῦ, τοῦ πατέρα τῆς νύφης, καὶ ἡ νυφάδες, ποῦ τὴν ἀρμάτοναν, ἀργισαν νὰ τραγουδοῦντες σὲ ἄλλο δωμάτιο τὰ φορέματά της, ποῦ τὴν τὰ ἔδιναν νὰ τὰ φορῇ ἔνα-ἔνα. Ή νύφη ἔκλαιε κάτω ἀπὸ τὸ μπουλωμα γιατὶ ἀρινε τὸ σπίτι, ποῦ γεννήθηκε, τοὺς γοναίους της, τ' ἀδέρφιοι-άδερφοι της, τὴ γειτονιά της καὶ τὸ γωριό της, γιὰ νὰ πάρῃ νὰ βρῆ ἄλλο γωριό, ἄλλη γειτονιά, ἄλλα ἀδερφοί-άδερφα, ἄλλους γοναίους, ἄλλο σπίτι, γιὰ ἔνα ἀειταίρι, ποῦ δὲν εἴγκαν τὰ γονικά της.

"Ἐκλαίει ἡ νύφη, ἔκλαιει καὶ τὰ κλάματά της ἀκούονταν σ' ὅλο τὸ σπίτι, καὶ οἱ φυλαχτάδες της, ἄντρες καὶ γυναῖκες, ἥταν ἔτοιμοι στὸ ποδάρι. Βγῆκε τὸ ψίκι ὅλο στὴν αὐλή, μαζὶ μὲ τὸ γαμπρό, ποῦ ἦταν περικυλωμένος ἀπὸ τὰς τραγουδίστρες του, καὶ ἀπὸ τοὺς βλάχηδες του, καὶ περίμεναν τὴ νύφη. Τὴ στιγμὴ ἐκείνη δύος κοράκια περνοῦσαν 'ψηλὰ πὸ σκεπὴ τοῦ σπιτιοῦ κραυγάζοντας «κράκα-κράκα-κράκα,» καὶ τὸσσο γαμήλωσαν, διαβαίνοντας 'ψηλὰ πὸ τὸ σπίτι, ὅστε

νόμοις εἰς οὓς τὴν αἴποιο ψιφίμων καὶ γαμήλωσαν νὰ κάτσουν νὰ φάν. Βλέποντας αὐτὸν ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ψικιοῦ, ὁ Τζαβέλλας φώναξε :

— Σκοτῶστε τα, μωρὲ παιδιά τὰ ἔρημα! . . .

Σαράντα, πενήντα ντουφένια ἄδειασσαν ἀπάνω τους, ἀλλὰ οὔτε φτερὸς τοὺς γκρέμισαν. Τὰ δύο συμπεθεριὰ δάγκασσαν τὰ γείλια τους, καὶ τ' ἄργανα, ὁ γορός, τὰ τραγούδια καὶ τὴν τουφένιας ἔπαψαν, κι' ἔγεινε μεγάλη σιωπή, σᾶς νὰ τὴν ξόδῃ ὅλη ἐκείνη ἡ μάζωση.

Ο Τζαβέλλας ἀγκουσεύτηκε πολὺ κι' εἶπε τοῦ συμπεθεροῦ νὰ βγάλῃ τὴν νύφη γρήγορα γιὰ νὰ φύγουν. Ο συμπεθερὸς μπήκε μέσα, ἡ τραγουδίστρες ἄρχισαν τὸ :

«Κίνα, θύγα μ, κίνα . . .» τὸ ὑστερὸν τραγούδι, κι' ἡ νύφη ἔκεινήσε ἀπὸ μέσα περικυλωμένη ἀπὸ σαράντα πρωτόκαλλες νυφάδες, ποῦ τῆς τραγουδούσσαν τὸ ὑστερὸν της τραγούδι, τ' ἄργανα, ὁ γορός, τὰ τραγούδια κι' ἡ ντουφένιας ἔκανάρχισαν, καί, τὴ σιγμή ποῦ πάτησε ἡ νύφη τὸ κατώφλιο τῆς θύρας γιὰ νὰ δεῖξῃ τὴν κυπαρισσένια της κορμοστασία στὸ ψίκι, ποῦ τὴν καρτεροῦσε μὲ στόμα ἀνοιγτό, κι' ἔπειταν τὰ ντουφένια σᾶς γκαλάζι, ἔμπηξε ἔνα ξεδωνητὸ μεγάλο, σωριάστηκε κατὰ γῆς, κι' ἔνα μαῦρο αἷμα, σᾶν αὐλάκι, πετάγηκε ἀπὸ τὰ στήθια της, Ψηλὰ στὴν κάτασπρη κι' ὥριόπλουμη φορεσίᾳ της. Τοῦ θανάτου τὸ γρώμα γύθηκε ἀπάνω της, καὶ τὸ πρόσωπό της φαίνονταν σᾶς σπασμένος καθρέφτης, σᾶς μαραμένο τριαντάφυλλο, σᾶς στειρεμένη βρύση, σᾶς σύνημένη λαμπάδα, σᾶν ἀγὸς γλυκοῦ τραγουδιοῦ, ποῦ τὸν παίρνει ὁ ἀγέρας . . .

Τὸ ψίκι βλέποντας αὐτὸν τὸν ἀνήκουστο κι' ἀνεπάντεγο κακό, πρόσντισε σᾶν κοπάδι, ποῦ ρίγνεται μέσα του λυκολακινιά, ἀνεμοσύρθηκε, κι' ἀνεμοσκορπίστηκε γιὰ τὸ Σούλι, μὲ τὸ ἀρματα κατώ καὶ μὲ τὲς φλωκάτες κατσιούλα, κι' ὁ φλαμπουριάρης τσάκισε τὸ φλάμπουρο, ἔσκισε τὰ μαντήλια, σκόρπισε τὰ πορτοκάλια καὶ τὰ ἐλιγέφορτα κλαδιά, ποῦ εἶγε στὴν κοροφὴ μὲ τὸ σταυρό, κι' ἔγεινε κι' αὐτὸς ἄφαντος μὲ τοὺς πολλούς. Ή γκρά πέταξε, σᾶν πουλὶ φύλακωμένο, ποῦ ξεφεύγει μέσα πὸ τὸ ἀλουδί, κι' ἐκεῖ ποῦ, πρὶν μιὰ σιγμή, βαρύούσαν τὸ ἄργανα, βροντούσαν τὰ ντουφένια, γοργοδίπλο-

νονταν ὁ γορός, ἀντηγοῦσαν τὰ τραγούδια, γένουνταν γάμος, καὶ χαίρονταν ἀγκαλιασμένα τὸ Σούλι καὶ ἡ Κιάφα, ἀκούστηκαν μαῦρα μοιρολόγια, ἔτρεχαν δάκρυα σᾶν ποτάμια, ἔπλονε ἡ Λύπη τὰ κατάμαυρα φτερά της, ὁ γάμος ἔγεινε ἕόδι, τὸ σήμαντρο τῆς ἐκκλησιᾶς ἀρχισε νὰ βαρῇ ἀργά-ἀργὰ «γκλάν-γκλάν-γκλάννν» καὶ ἔνα μαῦρο μνήμα ανοίγονταν στὴ γῆς γιὰ νὰ δεχτῇ γιὰ πάντα στὴ κατάμαυρη καὶ κατασκότεινη ἀγκαλιά του τὴ Χάιδω τὴν πεντάμορφη τὴ φτεροπόδαρη, τὴν νεραϊδόκορμη, τὴν πλειὸν ὥμορφη καπετανοπούλα, τὸ πλειὸν ζηλεμένο λουλούδι, ποῦ εἴχε φυτρώσει φηλὰ στὲς ἄγριες πέτρες τῶν Σουλιῶν καὶ τῶν Ηαρασουλιῶν!

Σκόρπιο καὶ ἄλαλο γύρισε δῆλο τὸ ψίκι στὸ Σούλι μὲ δακρυσμένα μάτια, καὶ μὲ βαρειὰ κι' ἀτάραχῃ λύπη στὰ στήθια του. Μένον ὁ γαμπρὸς ὁ Σπύρος, τὸ λεβεντότερο καπετανόπουλο τοῦ Σουλιοῦ ποῦ θῆταν πρῶτος στὸ ρίξιμο τοῦ ντουφεκιοῦ, στὴν ὥμορφιά, στὸ τραγούδι, στὸ γορὸ καὶ στὸ περδάτημα, ποῦ εἴχε σαράντα βλάμηδες στὸ Βαγγέλιο κι' ἔκοθε τὸ μολύβι στὸν ἀγέρα μὲ τὸ γιαταγάνι, δὲ γύρισε στὸ σπίτι του. Δὲ φάνηκε πουθενά. Κανεὶς δὲν τὸν εἶδε ποῦ εἴχε κάνει.. Κανεὶς δὲν τὸν λόγιασε τί δρόμο εἴχε πάρει. Τ' ἄλογό του γύρισε μονάχο στὸ σπίτι του γωρίς καθαλλάρη, καὶ μὲ τὰ γαλινάρια σθάρνα. "Αλλοι ἔλεγαν ὅτι θὰ ἔπεισε στὸ ποτάμι καὶ πνίγηκε, ἄλλοι ὅτι θὰ τρύπωσε σὲ καμμιὰ σπηλιγά, κι' ἐκεῖ 'πέθανε ἀπὸ τὴν πίναρα του, γωρίς νὰ τὸν ίδῃ κανείς, κι' ἄλλοι ὅτι θὰ πῆρε τῶν δύματιῶν του. Τὸ Σούλι τὸν ἔχασε, τὸ σπίτι του τὸν ξέγραψε ἀπὸ τοὺς ζωγτανούς, κι' ἔκανε τὰ μνημόσυνά του!"

"Οπως ἡ Λύπη τρώγει τὴ Χαρά, ἔτσι κι' ὁ Καιρὸς τρώγει τὴ Λύπη, σᾶν ποῦ τρώγει κι' δῆλα τὰ πράμματα. Ηέρασταν γρόνια πολλὰ καὶ ξεχάστηκε ὁ νυφιάτικος θάνατος τῆς Χάιδως ἀπὸ τὴν Κιάφα, κι' ὁ γαμπριάτικος γαμὸς τοῦ Σπύρου ἀπὸ τὸ Σούλι, καὶ μοναχὴ γρηγοροῦσαν στ' ἀγρόνια τους ὅτι ἔδω καὶ τέσσα γρόνια γένονταν ἔνας γάμος, ὅτι σκοτώθηκε ἡ νύφη στὸ γάμο ἀπανωθὶὸ ἀπὸ κάποιον, ποῦ ἦθελε νὰ τὴν πάρῃ καὶ δὲν τοῦ τὴν ἔδιναν, κι' ὅτι τὴν ίδια μέρα ἔγεινε ἀφαντος κι' ὁ γαμπρός. Γιὰ δῆλο τὸ Σούλι ὁ

Σπύρος ήταν πεθαμένος, καὶ μοναχὸς τὰ κόκκαλά του δὲν ἦ-
ξερε κανεὶς ποῦ βρίσκονταν.

Μία μέρα, θεραπευτὴ^{*} πὸ σαράντα γρόνια, ἀπὸ τὸ σκοτωμὸ τῆς
Χάϊδως καὶ τὸν ἔφεντα σημὸ τοῦ Σπύρου, λίγους μῆνες θε-
ραπευτὴ πὸ τὸν πρῶτο πόλεμο, ποῦ ἔχουν κάνει οἱ Σουλιώτες μὲ
τὸν Ἀλῆ-Πασιά, φανίστηκε ἐνας καλόγηρος ἕγητάρη ἀπάνω-
κάτω στὴν ἡλικία, ὑψηλὸς στὸ μοναστήρι τοῦ Σουλιοῦ, τὸ ἀ-
θάνατο Κούγκι. "Ἐρχονταν ἀπὸ τὸν Ἀγιον-Ορος καὶ ἤξερε
πολλὲς γλωσσας, καὶ τὰ ρούσια. "Ἐφερε σταυροὺς γιὰ τὰς
γυναικες καὶ γιὰ τὰ παλληκάρια, καὶ κομπολόγια γιὰ τοὺς
γέροντας καὶ τὴς γρηγόρης. Κανένας δὲν τὸν εἶχε ἴδει ποτέ, οὔτε
εἶχε μάθει ποῦθε κρατοῦσε ἡ γεννιά του. Ἡταν πάντα κατσου-
ριασμένος, καὶ ὅταν τὸν ρωτοῦσαν ποῦθε εἶνε ἄλλαζε κουβέντα
καὶ δὲν ἀπολογιζόταν. Σὲ λίγο-λίγο ἐκέρδισε τὴν ἐμπιστοσύνη
τῶν Σουλιώτων, ἔγεινε γούμενος, πνευματικὸς καὶ δάσκαλος
ὄλων τῶν Σουλιῶν καὶ τῶν Παρασουλιῶν. "Ωμνυχν ὅλοι στ'
ὄνομά του, καὶ δὲν ἦταν κρίση καὶ φίλονεικία, ποῦ νὰ μήν
τὴν πᾶν σ' αὐτόν. "Ο, τι ἔλεγε ἦταν καλῶς εἰπωμένο, καὶ ὅ, τι
ἔκανε καλῶς καμωμένο, καὶ ὅλοι τὸν ἔλεγχον "Αἴ-Καλόγερο.

Τὰ ψυχοσάθετα συγκρίζειν οἱ Σουλιώτες νὰ κάνουν μη-
μένυνα στὸ μοναστήρι τοῦ Κούγκιοῦ. Ο "Αἴ-Καλόγερος μη-
μένευε τὰ πεθαμένα δύναματα ὄλων τῶν σπιτιῶν τοῦ Σουλιοῦ.
Κοντὰ στοὺς ἄλλους ἔδωκε τὴν φυλλάδα τῶν πεθαμένων καὶ
ὁ Φῶτος, ὁ μικρότερος ἀδερφὸς τοῦ ἔφεντα σημένου γαμπροῦ
Σπύρου, γιὰ νὰ τοὺς μημονέψῃ. Ο γούμενος ἀρχίσεις νὰ
μημονεύῃ τὰ δύναματα ὑψηλὸς στέες σκουτέλλεις, ποῦ ἦταν γε-
μάτεις κόλασθα, καὶ ἀντὶ νὰ μημονέψῃ τὸ ὄνομα «Σπύρος»,
ποῦ ἦταν γραμμένο στὴ φυλλάδα, μημόνεψε «Χάϊδω», ποῦ
δὲν ἦταν γραμμένο. Ο Φῶτος, ποῦ εἶχε τὸ αὐτιά του ἐκεῖ,
τὸ κατάλαβε, καὶ εἶπε τοῦ γουμένου :

— Σπύρο, δέσποτά μου, καὶ ὅγι Χάϊδω !

Ο γούμενος ἔφερον κατάπιε δυὸς-τρεῖς φορές, μὴ μπορῶντας
νὰ ἔστομάσῃ τὸ ὄνομα τοῦ Σπύρου, ἀλλ᾽ ὁ Φῶτος τοῦ ματάξειπε:

— Μημόνεψε, "Αγιε-γούμενε, τὸ ὄνομα τοῦ Σπύρου μου !

Στὴ στιγμὴ τοῦ γούμενου τὰ μάτια ἔειχείλισαν ἀπὸ τὰ δά-
κρυα, καὶ ὅπως ἦταν γιεροσορευμένος μὲ τὸ θυμιατήρι στὸ

δεξί: καὶ μὲ τὴ φυλλάδα στὸ ζερβί, ἀγνάκιασε τὸ Φῶτο καὶ τοῦ εἴπει κλαίγοντας :

— Ἡ Χάϊδω, Φῶτό μου, θέλει μνημόνευμα ! Ο Σπύρος ζῇ κι' εἶνε μπροστά σου !

Ξαπόρεσσαν ὅλοι ὅσοι βρίσκονταν στὴν ἐκκλησιὰ τοῦ Κούγκιοῦ, μαθόντας ὅτι ὁ ἄγνωστος γούμενος ἦταν ὁ γαμπρούχομένος Σπύρος, κι' ἀπὸ τότε τὸν ὄντυμασσαν, ἀπὸ "Αἴ-Καλό γερο, ποῦ τὸν ἔλεγαν, Κα πετὰ ι-Κα λό γερο, καὶ σ' ὅλους τοὺς πολέμους ποῦ ἔκανε τὸ Σουλί μὲ τὸν Ἀληθ-Πασιά, ἦταν πρώτος, καὶ πάντα γρησίμευε νὰ καταπαύῃ τὰς διγένοιες, ποῦ φύτροναν, ἀνάμεσα στοὺς ἀργηγοὺς τοῦ Σουλιοῦ.

Στὴς 18 Αντριῶς τοῦ 1803, λίγες μέρες μετερχαὶ πὸ τὸν πρῶτο γαλασμὸ τοῦ Σουλιοῦ, ὁ Καπετάν Καλόγερος, μὴ θέλοντας νὰ παραδῷται στὰ ξέρια τοῦ τύφαγνου τὸν ἔαυτό του, τοὺς δώδεκα συντρόφους του καὶ τ' ἀγαπημένο του τὸ Κούγκι, ἀφοῦ περικυλώθηκε ἀπὸ γιλιάδες ὄχτροὺς καὶ δὲν εἴχε ἄλλο τρόπο νὰ τοὺς σκοτώῃ, κ' ἀφοῦ μετάλαβε τοὺς συντρόφους του, ἔρριξε μιὰ πιστολιὰ μέσα στὸ ὑπόγειο τῆς ἐκκλησιᾶς, ποῦ βρίσκονταν ἐκατὸ βαρέλλια γεμάτα μπαρούτι, καὶ στὴ στιγμὴ γούμενος, σύντροφοι, Κούγκι καὶ ὄχτροι ἀνατινάχθηκαν στὸν ἀγέρα, ἀνακατωμένοι μὲ φωτιά, καπνό, ἀρματα, πέτρες, ξύλα, αἷματα, βόγγους, κλάματα, λαχτάρα καὶ κουρνιαγτό, κι' ἡ Ιστορία στὸ πλάι τοῦ Σουλιοῦ, ἔγραψε μὲ ἀσθεστα γρυσσᾶ γράμματα τὸ σηνούμα τοῦ Καπετάν Καλόγερου «Σαμουήλης !»

Τρίκκαλα, 7 Μαγιού 1896.

X. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

ΕΙΣ ΟΙΗΜΑΤΙΑΝ

ΔΙΑ τὸν ἔαυτό σου ἔχεις ιδέα μεγάλη—
ἡ μόνη ποῦ σοῦ ἔλθε ποτὲ εἰς τὸ κεφάλι !

ΣΑΤΑΝΑΣ